

HE 4/2006 vp

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi poliisin hallinnosta annetun lain ja valtion virkamieslain 53 ja 55 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan poliisin hallinnosta annettua lakia sekä valtion virkamieslakia muutettaviksi. Poliisin tekniikkakeskuksen tehtävämääritystä laajennettaisiin siten, että myös muut viranomaistahot kuin poliisihallinto voisivat hankkia palveluita Poliisin tekniikkakeskukselta.

Lisäksi poliisin hallinnosta annettuun lakiin

ehdotetaan otettavaksi säännökset poliisin ylijohdon ja poliisin lääninjohdon ohjaustoimivallasta sekä mahdollisuudesta määrätä poliisimies erotettavaksi määräaikaisesti virantoimituksesta.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä syyskuuta 2006.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Lainsäädäntö ja käytäntö

Poliisin ohjaus

Poliisilain (493/1995) 1 §:n 1 momentin mukaan poliisin perustehtävät ovat oikeus- ja yhteiskuntajärjestyksen turvaaminen, yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen sekä rikosten ennalta estäminen, selvittäminen ja syyteharkintaan saattaminen. Tehtävien menestyksellinen hoitaminen edellyttää poliisin toiminnalta tehokkuutta ja luotettavuutta.

Poliisin hallinnollisista johtosuhteista säädetään poliisin hallinnosta annetussa laissa (110/1992) ja asetuksessa (158/1996). Poliisin hallinnosta annetun lain 4 §:n 2 momentin 1 kohdan mukaan poliisin ylijohdon tehtävänä on suunnitella, kehittää ja johtaa poliisitointia koko maassa. Poliisin hallinnosta annetun asetuksen 3 §:n 1 momentin mukaan poliisin ylijohdo hyväksyy neuvoteltuaan asianomaisten yksiköiden kanssa alaiensa yksiköiden tulostavoitteet ja toimintalinjat sekä päättää niille osoitettavista määrärahoista. Vastaavasti poliisin hallinnosta annetun lain 5 §:n 2 momentin 1 kohdan mukaan poliisin lääninjohdon tehtävänä on suunnitella, kehittää ja johtaa poliisitointia läänissä. Poliisin hallinnosta annetun asetuksen 3 §:n 2 momentin mukaan poliisin lääninjohto hyväksyy neuvoteltuaan asianomaisten yksiköiden kanssa alaiensa yksiköiden tulostavoitteet poliisin ylijohdon lääninjohdolle asettamien tulostavoitteiden ja toimintalinjojen perusteella sekä päättää yksiköille osoitettavista määrärahoista poliisin ylijohdon lääninjohdolle osoittaman määrärahan puitteissa.

Poliisin toiminnallisista johtosuhteista säädetään poliisiasetuksessa (1112/1995). Poliisiasetuksen 2 §:n mukaan poliisin ylijohdosta kuuluvat poliisiylijohtaja ja poliisijohtaja ovat kaikkien poliisin henkilöstöön kuuluvien esimiehiä. Poliisin ylijohdosta kuuluvalla poliisiylitarkastajalla, poliisitarkastajalla ja

ylikomisariolla on oikeus antaa yksittäistapauksessa poliisin toimintaa koskevia käskyjä ja ohjeita. Vastaavasti poliisiasetuksen 3 §:n mukaan poliisin lääninjohtoon kuuluvat lääninpoliisiylijohdaja ja lääninpoliisiylitarkastaja ovat poliisin lääninjohdon alaisen paikallispoliisin ja poliisin lääninjohdon alaiseksi määrättyjen poliisin yksikköjen henkilöstön esimiehiä. Poliisin lääninjohtoon kuuluvalla lääninylikomisariolla ja lääninkomisariolla on oikeus antaa yksittäistapauksessa poliisin lääninjohdon alaiselle paikallispoliisin henkilöstölle poliisitoimintaa koskevia käskyjä ja ohjeita. Esimiehellä on myös yleinen toimivalta antaa valtion virkamieslain (750/1994) 14 §:n 1 momentissa tarkoitettuja työnjohtaja- ja valvontamääräyksiä, joita alaisen virkamiehen on noudatettava.

Poliisin tekniikkakeskus

Poliisin hallinnosta annetun lain 1 §:n 3 momentin mukaan Poliisin tekniikkakeskus on sisäasiainministeriön alainen yksikkö. Lain 13 §:n mukaan Poliisin tekniikkakeskuksen tehtävänä on hankkia, ylläpitää ja kehittää poliisin kalustoa, välineitä ja varusteita. Pykälän mukaan Poliisin tekniikkakeskuksen tehtäväksi voidaan määrätä myös poliisia sekä muita viranomaisia ja yhteisöjä palvelevien tietojärjestelmien ylläpito- ja hallintointitehtäviä siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään. Lisäksi poliisin hallinnosta annetun asetuksen 9 §:n 1 momentin 1 kohdassa määritellyn liikkuvan poliisin tarkentavan tehtäväkuvauksen mukaan liikkuvan poliisin tulee poliisin hallinnosta annetussa laissa säädettyjen tehtävien toteuttamiseksi kehittää yhteistyössä Poliisin tekniikkakeskuksen kanssa liikennevalvonnassa käytettäviä välineitä.

Poliisin tekniikkakeskuksen toimintoihin kuuluvat ajoneuvo-, asekorjaamo- ja tietoliikennepalvelut, materiaalin hankinta, varastointi ja myynti sekä kehityspalvelut. Poliisin tekniikkakeskus kilpailuttaa, hankkii, varastoi ja myy materiaalia poliisin yksiköille ja poliisimiehille. Tällaista materiaalia ovat

muun muassa autot, virkavaatteet, aseet ja ampumatarvikkeet, suoja- ja voimavälineet, ajoneuvojen huolto- ja varustelutarvikkeet, viestiliikennevälineet, liikenteen valvontavälineet, rikostutkintavälineet ja ennalta estävä materiaali. Tekniikkakeskus suorittaa myös valtion omaisuuden poistoja. Poliisin tekniikkakeskus on nettobudjetoitu valtion tilivirasto.

Poliisin tekniikkakeskuksen toimintamalliksi on valittu yhteistyö ulkopuolisten tutkimuslaitosten, oppilaitosten ja yritysten kanssa sekä tuotannossa alihankkijoiden käyttäminen. Poliisin tekniikkakeskuksessa tehdään välineisiin ja varusteisiin liittyvää tutkimusta ja tuotekehitystä, suunnittelua, kilpailutusta, laadunvalvontaa sekä niitä tehtäviä, joita ei voida ulkoistaa kriteereinä muun muassa turvallisuus ja palvelujen jatkuva saatavuus. Toimittajat ja alihankkijat kilpailutetaan julkisista hankinnoista annettujen säädösten ja määräysten mukaisesti.

Poliisin tekniikkakeskus toimii tällä hetkellä Helsingissä. Poliisin tekniikkakeskuksella on päätoimipaikan lisäksi myymälä Tampereella Poliisikoulun yhteydessä. Vuoden 2003 aikana on käynnistetty verkkokauppa.

Määräaikainen virantoimituksesta erottaminen

Vuoden 1986 valtion virkamieslakiin (755/1986) sisältyi virkamiehen kurinpitörangaistuksina kirjallinen varoitus, määräaikainen virantoimituksesta erottaminen sekä viraltapano. Määräaikainen virantoimituksesta erottaminen voitiin määrätä vähintään yhdeksi ja enintään kuudeksi kuukaudeksi. Kurinpitomenettelyyn ryhtymisestä päätti nimittävä viranomais tai jos nimittävä viranomais oli tasavallan presidentti tai valtioneuvosto, asianomainen ministeriö. Kurinpitörangaistuksen määräsi virkamieslautakunta. Laki sisälsi myös asiaa koskevia menettelytapasäännöksiä sekä säännöksiä siitä, milloin kurinpitomenettelyyn ei saanut ryhtyä. Joulukuun 1994 alusta voimaan tulleen valtion virkamieslakiin ei enää sisällynyt virkamiehen kurinpitörangaistussäännöksiä. Kurinpitörangaistuksia ei ollut pääsääntöisesti käytetty välineenä virkavastuun toteuttamiseen, vaan irtisanomismenettelyä kevyempä-

nä tapana reagoida virkamiehen käyttäytymiseen, vaikka tarkoituksenmukaisempana menettelynä olisi ollut huomautus tai kirjallinen varoitus. Irtisanomisperusteen lisäksi lakiin otettiin viranomaiselle oikeus antaa virkamiehelle varoitus. Myös huomautuksen antaminen on mahdollista, vaikka siitä ei ole erillistä säännöstä.

1.2. Nykytilan arviointi

Poliisin ohjaus

Käytännössä jaottelu poliisin hallinnolliseen ja toiminnalliseen johtamiseen ei ole aina yksiselitteinen. Poliisitoiminnallisen valmiuden ylläpitäminen edellyttää hallinnon sisäisiä ratkaisuja. Ääritapauksessa yksittäinenkin tiettyä poliisiyksikköä koskeva hallinnon sisäinen ratkaisu voisi olla sellainen, että se heikentäisi koko poliisiorganisaation toimintavalmiutta. Kysymys voi olla esimerkiksi ratkaisusta, joilla toiminta sopeutetaan käytettävissä oleviin määrärahoihin.

Toiminnan tehokkuus- ja luotettavuusvaatimuksista seuraa, että tilanteesta riippuen useampien poliisiyksikköjen tai jopa koko poliisiorganisaation on kyettävä toimimaan yhtenäisesti ja tarvittaessa yhtenä kokonaisuutena johdetusti. Riittävä yhtenäisyys saavutetaan yleensä toisaalta hallinnollisiin johtosuhteisiin perustuvalla normi- ja tulosohjauksella sekä toisaalta toiminnallisiin johtosuhteisiin perustuvalla johtamisella yksittäisessä poliisitoiminnallisessa tilanteessa.

Tulosohjauksessa otetaan huomioon myös tiedossa tai ennakoitavissa olevat toimintaympäristön muutokset. Toimintaympäristössä voi kuitenkin tapahtua kesken suunnittelukauden myös sellaisia ennakoimattomia muutoksia, joista seuraa tarve poiketa hyväksytyistä tulostavoitteista tai toimintalinjoista. Tällaiset muutostarpeet tulisi saattaa riittävän ajoissa myös tulostavoitteet ja toimintalinjat hyväksyneen, poliisiorganisaation toiminnan yhtenäisyydestä vastaavan esimiesviraston tietoon. Poliisia koskevissa säännöksissä ei tällä hetkellä säädetä ilmoitusvelvollisuutta merkittävistä hallinnon sisäisistä ratkaisuista esimiesvirastolle. Poliisiasetuksen 8 §, jonka mukaan poliisimiehen on viipymättä ilmoi-

tettava esimiehelleen havaitsemansa tai tietoonsa tulleet poliisitoiminnan kannalta tärkeät asiat, koskee lähinnä poliisitoiminnallisia tilanteita. Tarkempia määräyksiä velvollisuudesta ilmoittaa merkittävistä poliisitoiminnallisista tilanteista esimiesvirastolle on poliisin johtovalmiutta koskevassa määräyksessä.

Poikkeustapauksissa poliisiorganisaation riittävän yhtenäisyyden saavuttaminen saataisi vaatia yksittäistä hallinnon sisäistä asiaa koskevan ratkaisuvallan ottamista poliisin ylijohdolle. Poliisia koskevissa säännöksissä ei tällä hetkellä ole merkittäviä hallinnon sisäisiä ratkaisuja koskevaa pidätysoikeutta. Poliisiylijohtajan ja poliisijohtajan sekä vastaavasti lääninpoliisijohtajan ja lääninpoliisilyl tarkastajan toiminnallisia johtosuhteita koskevat säännökset ovat tulkinnanvaraisia. Säännöksiä lienee tulkittava niin, että niissä mainitut virkamiehet voivat pidättää päätösvalan poliisitoiminnallisissa tilanteissa vaadittavien, yleensä tosiasiallista hallintotoimintaa koskevien ratkaisujen osalta, mutta eivät varsinaisten hallintopäätösten osalta. Jos alainen virkamies ei toimi hyväksytyjen tulostavoitteiden ja toimintalinjojen sekä niiden toteuttamiseen tähtäävien esimiehen tarkempien työnjohto- ja valvontamääräysten mukaisesti, voinee tällöin tulla kysymykseen vain jälkikäteinen virkamiesoikeudellinen tai rikosoikeudellinen moitearvostelu.

Ratkaisuja koskevasta pidätysoikeudesta on säädetty muiden turvallisuusviranomaisorganisaatioiden osalta rajavartiolaitosta ja vankeinhoitolaitosta koskevassa lainsäädännössä. Rajavartiolaitoksen hallinnosta annetun lain (577/2005) 4 §:n 3 momentin mukaan rajavartiolaitoksen päälliköllä on oikeus ottaa ratkaistavakseen muun rajavirtioviranomaisen ratkaistavaksi säädetty asia. Rangaistusten täytäntöönpanon hallinnosta annetun valtioneuvoston asetuksen (275/2001) 17 §:n mukaan vankeinhoitolaitoksen pääjohtaja voi yksittäistapauksessa pidättää itselleen päätösvalan asiassa, jonka ratkaiseminen on muualla kuin laissa uskottu hänen alaiselleen.

Poliisin tekniikkakeskus

Sisäasiainministeriö asetti 29 päivänä elokuuta 2003 selvitysmiehen laatimaan Poliisin

tekniikkakeskuksen sijoituspaikkavaihtoehtoista alueellistamislainsäädännön mukaisen selvityksen. Selvitysmiehenä toimi lääninpoliisijohtaja Jorma Ahonen, jonka muistio Poliisin tekniikkakeskuksesta turvallisuusorganisaation tekniikkakeskukseksi (sisäasiainministeriön julkaisusarja 2/2004) julkaistiin 15 päivänä tammikuuta 2004. Sisäasiainministeriö on 16 päivänä joulukuuta 2004 päättänyt, että Poliisin tekniikkakeskuksen uusi sijoituspaikka on Kouvolan aluekeskus. Lisäksi Poliisin tekniikkakeskuksen toimipiste perustetaan Kuopiossa sijaitsevan Pelastusopiston yhteyteen erityisesti viranomaisten välisen yhteistoiminnan ja koordinaation lisäämiseksi. Tarkoituksena on myös, että Tampereen palvelupiste jatkaa toimintaansa ja lisäksi pääkaupunkiseudulle perustetaan palvelupiste.

Jo nykyisin esimerkiksi rajavartiolaitos käyttää Poliisin tekniikkakeskuksen palveluja hyväkseen. Poliisin tekniikkakeskuksen toimialaa poliisihallinnon ulkopuolisiin viranomaistahoihin laajentamalla olisi saavutettavissa merkittäviä säästöjä esimerkiksi erilaisissa suunnittelu- ja tuotekehityskustannuksissa eri viranomaisten kesken. Yhteistyön lisäämisen tarvetta on muun muassa virkaväestösuunnittelussa ja tuotekehityksessä, hankintojen kilpailuttamisessa ja jakelussa. Poliisin tekniikkakeskuksen toimialaa voitaisiin laajentaa sisäasiainhallinnon muiden turvallisuusorganisaatioiden ja laajemminkin eri turvallisuusviranomaisten palvelijaksi.

Määräaikainen virantoimituksesta erottaminen

Kurinpitorangaistuksia ei enää sisälly valtion virkamieslakiin. Erityislaeista kurinpitorangaistuksia on säädetty esimerkiksi kirkkolaissa (1054/1993) ja ojennusrangaistuksen nimellä ortodoksisesta kirkkokunnasta annetussa laissa (521/1969). Säännökset mahdollistavat viranhaltijan erottamisen virantoimituksesta vähintään yhdeksi ja enintään kuudeksi kuukaudeksi.

Valtion virkamieslain 14 §:n mukaan virkamiehen yleisiin velvollisuuksiin kuuluu käyttäytyä asemansa ja tehtävien edellyttämällä tavalla. Eräillä virkamiesryhmillä kuten poliisimiehillä virkavelvollisuuksiin kuu-

luva käyttäytymisvelvollisuus ulottuu myös vapaa-aikaan. Poliisilain 9 c §:n mukaan poliisimiehen on virassa ja yksityiselämässään käyttäydyttävä siten, ettei hänen käyttäytymisensä ole omiaan vaarantamaan luottamusta poliisille kuuluvien tehtävien asianmukaiseen hoitoon. Säännös asettaa poliisimiehelle vapaa-aikaan ulottuvan käyttäytymistä rajoittavan velvoitteen. Sopimattomana käyttäytymisenä voitaisiin pitää hallituksen esityksen laiksi poliisilain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 266/2004 vp) mukaan esimerkiksi poliisimiehen syyllistymistä rangaistavaksi säädettyyn tekoon. Esimerkiksi syyllistymistä tieliikennelain (267/1981) rikkomiseen, ainakin vakavaan sellaiseen, voitaisiin pitää pykälässä mainittuna poliisimiehelle sopimattomana käyttäytymisenä, koska poliisimies samalla menettäisi uskottavuuttaan valvoa liikennesääntöjen noudattamista. Myös muuta sopimatonta menettelyä, kuten esimerkiksi toistuvaa juopottelua julkisella paikalla, voitaisiin pitää poliisimiehelle sopimattomaksi katsottavana käyttäytymisenä. Arvioitaessa poliisimiehen sopimatonta käyttäytymistä on otettava huomioon myös hänen asemansa poliisihallinnossa. Esimerkiksi talousrikostutkintaa tekevän päällystöön kuuluvan poliisimiehen syyllistymistä veropetokseen voitaisiin arvioida ankarammin kuin miehistöön lukeutuvan, liikennevalvonnassa työskentelevän poliisimiehen tekemää vastaavaa tekoa. Esityksessä todetaan, että seuraamukset poliisimiehen sopimattomasta käyttäytymisestä määräytyisivät valtion virkamieslain mukaisesti.

Valtiovarainministeriön palvelussuhdeturvatyöryhmä on 9 päivänä kesäkuuta 1997 valmistuneessa muistiossa (valtiovarainministeriön työryhmämuistioita 12/97) ehdottanut, että poliisilainsäädännössä voitaisiin säätää viranomaiselle oikeus erottaa poliisimies määräajaksi virantoimituksesta. Työryhmämuistion mukaan erällä virkamiesryhmillä kuten poliisimiehillä virkavelvollisuuksiin kuuluva käyttäytymisvelvollisuus ulottuu myös vapaa-aikaan. Muistion mukaan virkamieslautakunnassa on ollut esillä 13 tapusta, joissa irtisanominen perustui virkamiehen vapaa-ajan käyttäytymiseen. Näissä tapauksissa irtisanomiskynnys on poliisimiesten osalta muodostunut varsin matalaksi,

koska varoituksen antamista ei ole pidetty tarpeeksi ankarana seuraamuksena. Esimerkiksi syyllistyminen rattijuopumukseen vapaa-aikana on voinut olla irtisanomisperuste, vaikka ura muuten on ollut moitteeton. Poliisimiehen sijoittuminen työmarkkinoille on ollut irtisanomisen jälkeen vaikeaa. Työryhmä ehdotti, että määräaikainen virantoimituksesta erottaminen olisi näihin tilanteisiin sopiva ratkaisu ja asiasta voitaisiin säätää erikseen poliisilainsäädännössä. Arvion mukaan noin kymmenen poliisimiestä irtisanoetaan vuosittain päihteiden käytön seurauksena. Lievän rattijuopumuksen tilanteissa käytetään nykyisin pääsääntöisesti varoitusta.

Myös poliisihallinnon johtamistyöryhmä, jonka pääasiallisena tehtävänä oli selvittää ja tehdä ehdotukset poliisihallinnon virastojen henkilöjohtamiseen liittyvistä ongelmatilanteista, ehdotti 4 päivänä toukokuuta 2001 valmistuneessa muistiossa määräaikaisesta virantoimituksesta erottamisesta säätämistä poliisilainsäädännössä. Johtamistyöryhmän muistion mukaan oli olemassa tarve sanktioon, joka on varoitusta ankarampi, mutta irtisanomista lievempi. Peruste virantoimituksesta erottamiselle määräaikaisesti voisi olla muukin kuin erityisen painava syy, jota edellytetään irtisanomistapauksissa. Määräaikainen erottaminen ei olisi pelkästään vaihtoehto irtisanomiselle, vaan sitä lievempi toimenpide. Johtamistyöryhmän mukaan määräaikaista virantoimituksesta erottamista ei tulisi rajata pelkästään tapauksiin, jotka ovat tapahtuneet virkamiehen vapaa-aikana. Myös johtamistyöryhmän mukaan määräaikaiselle virantoimituksesta erottamiselle olisi virkamiesoikeudellisesti tarvetta ja asiasta olisi tarkoituksenmukaista säätää poliisilainsäädännössä.

2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Poliisin ohjaus

Tavoitteena on määritellä poliisihallinnolle säännökset siitä, missä tilanteissa hallinnon sisäisiä ratkaisuja voitaisiin ottaa ratkaistavaksi ylemmällä esimiesvirastotasolla. Tämä toteutettaisiin lisäämällä poliisin hallinnosta

annettuun lakiin säännökset merkittäviä hallinnon sisäisiä ratkaisuja koskevasta ilmoitusvelvollisuudesta esimiesvirastolle ja tällaisia ratkaisuja koskevasta pidätysoikeudesta. Poliisia koskevissa säännöksissä ei tällä hetkellä säädetä merkittävistä hallinnon sisäisistä ratkaisuista ilmoitusvelvollisuutta esimiesvirastolle eikä hallinnon sisäisten ratkaisujen pidätysoikeutta.

Poliisin tekniikkakeskus

Poliisin tekniikkakeskuksen tehtäviä laajennettaisiin siten, että myös muut viranomaistahot kuin poliisihallinto voisivat hankkia palveluita Poliisin tekniikkakeskuksetta. Näin voitaisiin saavuttaa eri viranomaistoimintojen osalta säästöjä ja karsia päällekkäisiä toimintoja.

Määräaikainen virantoimituksesta erottaminen

Tavoitteena on luoda menettely, joka mahdollistaisi kurinpitorangeistuksen käyttämisen yhden erityisen virkamiesryhmän osalta ottaen huomioon tarkoituksenmukaisuus- ja oikeusturvanäkökohdat.

Poliisimies voitaisiin määräaikaisesti erottaa virantoimituksesta. Valtion tehtävien hoidolta edellytettävä luotettavuus, oikeusvarmuus ja tehokkuus asettavat erityisesti poliisihallinnossa poliisimiehen tehtäviä hoitavien henkilöiden viranhoidolle ja vapaa-ajan käyttäytymiselle erityisvaatimuksia. Määräaikainen virantoimituksesta erottaminen toisi joustavuutta virkamiesoikeudellisten keinojen valikoimaan. Päätöksen määräaikaisesta virantoimituksesta erottamisesta tekisi nimitävä viranomainen ja päätöksestä olisi valitusoikeus.

3. Esityksen vaikutukset

3.1. Taloudelliset vaikutukset

Poliisin tekniikkakeskus

Poliisin tekniikkakeskuksen tehtäväkentän laajentaminen poliisihallinnon ulkopuolisille

viranomaistahoille lisää Poliisin tekniikkakeskuksen tuloja. Koska Poliisin tekniikkakeskus jo nykyisellään palvelee esimerkiksi rajavartiolaitosta, on tulojen kasvun määrää vaikea ennakoida tarkemmin. Ensisijaisena tehtävänä säilyy kuitenkin poliisin varustaminen.

Määräaikainen virantoimituksesta erottaminen

Kun poliisimies erotetaan määräaikaisesti virantoimituksesta, keskeytetään myös palkanmaksu samaksi ajaksi. Palkanmaksun keskeyttäminen vähintään yhden ja enintään kuuden kuukauden ajaksi vaikuttaa tuntuvasti yksittäisen poliisimiehen taloudelliseen tilanteeseen.

3.2. Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Poliisin tekniikkakeskus

Poliisin tekniikkakeskuksen toimialan laajennuksen ei arvioida aiheuttavan suurta muutosta tekniikkakeskuksen organisaatioon tai henkilöstöön. Tuotettavien palvelujen määrästä riippuen henkilöstön määrässä saattaa tapahtua pientä lisäystä.

Määräaikainen virantoimituksesta erottaminen

Esityksessä ehdotetaan, että valitusoikeus nimittävän viranomaisen tekemästä määräaikaisesta virantoimituksesta erottamisesta olisi valtion virkamieslautakuntaan. Valtion virkamieslautakunta käsittelee vuosittain noin 100 valitusasiaa. Poliisimiesten määräaikaisia virantoimituksesta erottamisia ei arvioida olevan vuositasolla suurta määrää eikä tämä asiaryhmä lisäisi valtion virkamieslautakunnan tai jatkovalitusoikeuden kautta korkeimman hallinto-oikeuden työmäärää sanottavasti.

4. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu sisäasiainministeriös-

sä. Esityksestä pyydettiin lausunnot seuraavilta tahoilta: valtiovarainministeriö, kauppa- ja teollisuusministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, oikeusministeriö, puolustusministeriö, poliisin lääninjohdot, Helsingin kihlakunnan poliisilaitos, keskusrikospoliisi, suojelupoliisi, liikkuva poliisi, Poliisin tekniikkakeskus, Poliisin tietohallintokeskus, Poliisikoulu, Poliisiammattikorkeakoulu, sisäasiainministeriön rajavartio-osasto, pelastusosasto ja talousyksikön hankinta- ja toimintasioiden ryhmä, sisäasiainministeriön poliisiosaston poliisitoimintayksikkö ja hallintoyksikkö, Suomen Poliisijärjestöjen Liitto ry, Valtion ja erityispalvelujen ammattiliitto VAL ry, Poliisi-, ulosotto-, syyttäjä- ja maistraattilakimiesten edunvalvontajärjestö PUSH

ry sekä Hansel Oy. Lisäksi lausunnon antoi Tullihallitus.

Pääasiallisesti lausunnoissa suhtauduttiin myönteisesti esitettyihin muutoksiin. Lausunnoissa esitetyt kommentit otettiin huomioon muun muassa poistamalla esityksestä säännös Poliisin tekniikkakeskuksen yhteishankintayksiköstä. Muutamassa launnossa suhtauduttiin kielteisesti ohjaustoimivaltaa ja määräaikaista virantoimituksesta erottamista koskeviin säännöksiin. Osassa poliisihallinnon lausunnoista kiinnitettiin huomiota siihen, että läänintasolla lääninpoliisijohtajalla tulisi olla samanlainen oikeus kuin poliisiylijohtajalla ottaa hallinnon sisäinen asia ratkaistavakseen. Lausunnoista on laadittu yhteenvedo.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Laki poliisin hallinnosta

4 a §. Ilmoitusvelvollisuus ja päätösvallan pidättäminen. Uudessa 4 a §:ssä säädettäisiin poliisin ylijohdon ohjaustoimivallasta. Poliisin ylijohdon alaisen yksikön olisi ilmoitettava poliisin ylijohdolle sellaisesta suunnitellusta hallinnon sisäisestä ratkaisusta tai olosuhteiden muutoksesta, jolla voi olla laatunsa tai laajuutensa vuoksi merkittävää vaikutusta poliisin ylijohdon hyväksymien yksikön tulostavoitteiden ja toimintalinjojen toteutumiseen. Poliisiylijohtaja voisi yksittäistapauksessa ottaa ratkaistavakseen tällaisen hallinnon sisäisen asian, joka on säädetty muun poliisin henkilöstöön kuuluvan virkamiehen ratkaistavaksi.

5 a §. Ilmoitusvelvollisuus. Vastaavasti kuin poliisin ylijohdon alaisen yksikön ilmoitusvelvollisuudesta säädettäisiin myös poliisin lääninjohdon alaisen yksikön ilmoitusvelvollisuudesta. Poliisin lääninjohdon alaisen yksikön olisi ilmoitettava poliisin lääninjohdolle sellaisesta suunnitellusta hallinnon sisäisestä ratkaisusta tai olosuhteiden muu-

toksesta, jolla voi olla laatunsa tai laajuutensa vuoksi merkittävää vaikutusta poliisin lääninjohdon hyväksymien yksikön tulostavoitteiden toteutumiseen.

13 §. Poliisin tekniikkakeskus. Vaikka tehtävien laajentaminen mahdollistaa Poliisin tekniikkakeskuksen palvelujen tarjoamisen myös muille viranomaisahoille kuin poliisihallinnolle, olisi Poliisin tekniikkakeskuksen perustehtävänä edelleen poliisin varustaminen eli poliisin kaluston, välineiden ja varusteiden hankkiminen, ylläpitäminen ja kehittäminen. Myös yksittäinen poliisimies voisi edelleen hankkia tekniikkakeskuksesta virkatehtäviin liittyviä välineitä. Pykälästä ehdotetaan poistettavaksi maininta siitä, että Poliisin tekniikkakeskuksen tehtäväksi voidaan määrätä myös poliisia sekä muita viranomaisia ja yhteisöjä palvelevien tietojärjestelmien ylläpito- ja hallinnointitehtäviä siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään. Säännöksessä tarkoitettuja turvallisuustoimen eri viranomaisia ja yhteisöjä palvelevan yhteisen radioviestintäverkon eräitä ylläpito- ja hallinnointitehtäviä ei ole säädetty asetuksella Poliisin tekniikkakeskuksen tehtäviksi eikä mainintaa ole tarpeen sisällyttää enää lakiin.

Toisessa momentissa ehdotetaan laajennettavaksi nykyisen Poliisin tekniikkakeskuksen

toimialaa siten, että jatkossa Poliisin tekniikkakeskus voisi suorittaa myös muiden turvallisuusviranomaisten kaikenlaisia varustamistehtäviä ja muidenkin viranomaisten nimenomaan turvallisuuteen liittyviä varustamistehtäviä. Näin rajattuna ei syntyisi merkittävää kilpailuasetelmaa Poliisin tekniikkakeskuksen ja valtion yhteishankintayksikkönä toimivan Hansel Oy:n kesken. Muita turvallisuusviranomaisia olisivat esimerkiksi sisäasiainministeriön hallinnonalaan kuuluvat rajavartiolaitos ja pelastusviranomaiset, valtiovarainministeriön hallinnonalaan kuuluva tullilaitos, oikeusministeriön hallinnonalaan kuuluva vankeinhoitolaitos sekä puolustusministeriön hallinnonalaan kuuluva puolustusvoimat. Erilaista turvakalustoa, -välineitä ja -varusteita tarvitaan turvallisuusviranomaisten lisäksi esimerkiksi sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaisissa. Tämän vuoksi ehdotetaan, että Poliisin tekniikkakeskus voisi suorittaa myös muiden viranomaisten turvakalustoon, -välineisiin ja -varusteisiin liittyviä vastaavia tehtäviä.

Valtion virastojen ja laitosten hinnoittelusta säädetään valtion maksuperustelaisissa (150/1992). Lain mukaan virastojen tuottamat muut kuin maksuttomat tai julkisoikeudelliset suoritteet on hinnoiteltava liiketaloudellisin perustein. Jos viranomaisella on tosiasiallinen yksinoikeus muiden kuin julkisoikeudellisten suoritteiden tuottamiseen, saadaan suoritteesta perittävä hinta määrätä myös niin, että se vastaa suoritteiden omakustannusarvoa. Jos viranomainen tuottaa suoritteita määräävässä markkina-asemassa, on suoritteiden hinnoittelussa otettava huomioon kilpailunrajoituksista annetun lain (480/1992) määräävän markkina-aseman väärinkäyttöä koskevat säännökset. Poliisin tekniikkakeskus toimii liiketaloudellisesti hinnoiteltavien suoritteiden tuottajana. Kilpailuvirasto on todennut vuonna 2000 antamassaan lausunnossa (Dnro 991/72/2000), joka koski Poliisin tekniikkakeskuksen asealan elinkeinolupaa, että Poliisin tekniikkakeskus on nettobudjetoitu valtion tilivirasto, joka voi toimia kaupallisessa toiminnassa voittoa tavoitellen, jolloin ristiriitaa kilpailunrajoituslain säännösten kanssa ei synny. Kilpailuviraston vuonna 2005 antama selvitys (Dnro 1093/61/04) koski Poliisin tekniikkakeskuksen menettelytapoja asekaupassa.

Selvityksessä todettiin, ettei Poliisin tekniikkakeskus ole tällä alalla alan yritysten kilpailija. Ulkopuolelle suuntautuvan myynnin laajetessa organisaation uudistaminen, liikelaitostaminen tai yhtiöittäminen voi Kilpailuviraston näkemyksen mukaan tulla ajankohtaiseksi. Esityksessä ehdotetaan Poliisin tekniikkakeskuksen tehtäväkentän laajentamista vain viranomaistahoille, ei yksityissektorille.

Julkisia hallintotehtäviä voidaan perustuslain 124 §:n nojalla antaa myös muulle kuin viranomaiselle. Esimerkiksi pelastushallinnon sekä sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä hoidetaan erilaisin viranomaisten ja muiden toimijoiden yhteistyöjärjestelyin. Kolmannessa momentissa säädettäisiin varustuksen yhteensopivuuden turvaamiseksi, että Poliisin tekniikkakeskus voisi suorittaa myös tällaisiin järjestelyihin liittyviä varustamistehtäviä.

15 a §. Poliisimiehen määräaikainen virantoimituksesta erottaminen. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi mahdollisuus erottaa poliisimies virantoimituksesta määräaikaisesti. Poliisimiehelle, joka toimii vastoin virkavelvollisuuksiaan tai laiminlyö niitä, voitaisiin määrätä kurinpitorangaistuksena virantoimituksesta erottaminen vähintään yhdeksi ja enintään kuudeksi kuukaudeksi, jos varoitusta ei ole pidettävä riittävänä toimenpiteenä. Poliisimies voi toimia vastoin virkavelvollisuuksiaan tai laiminlyödä niitä esimerkiksi valtion virkamieslain 4 luvun tai poliisilain 9 §:n ja 9 a—e §:n perusteella. Säännös koskisi vain poliisimiehiä eli poliisiasetuksen 1 §:ssä määriteltäviä päällystöön, alipäällystöön tai miehistöön kuuluvia poliisimiehiä. Muita poliisihallinnossa työskenteleviä säännös ei koskisi. Määräaikainen virantoimituksesta erottaminen voitaisiin määrätä vähintään yhdeksi ja enintään kuudeksi kuukaudeksi. Aikarajat vastaisivat aikaisemmin voimassa olleen valtion virkamieslain virantoimituksesta erottamisen aikarajoja. Muutoin poliisimiehiä koskisivat samat valtion virkamieslain säännökset kuin muitakin virkamiehiä. Palkanmaksu keskeytettäisiin virantoimituksesta erottamisen ajaksi.

Virantoimituksesta erottamisesta päättäisi nimittävä viranomainen. Jos nimittävä viranomainen on valtioneuvosto, virantoimituk-

sesta erottamisesta päättäisi sisäasiainministeriö. Virantoimituksesta erottaminen tulisi panna vireille välittömästi, kuitenkin viimeistään vuoden kuluessa siitä, kun virantoimituksesta erottamisesta päättävä viranomaisen sai tiedon seikasta, joka saattaisi aiheuttaa virantoimituksesta erottamisen.

Ennen kuin poliisimiehen virantoimituksesta erottamisesta tehdään päätös, olisi hänelle varattava tilaisuus tulla kuulluksi asiassa. Lisäksi viranomaisen olisi varattava asianomaiselle pääluottamusmiehelle tai luottamusmiehelle tilaisuus tulla kuulluksi, jos poliisimies sitä pyytää, jollei virantoimituksesta erottamista asian laadun vuoksi ole saatettava voimaan välittömästi. Viranomaisen olisi ennen päätöksen tekemistä ilmoitettava poliisimiehelle mahdollisuudesta pyytää pääluottamusmiehen tai luottamusmiehen kuulemistä.

Pykälään ehdotetaan otettavaksi informatiivisuuden vuoksi maininta siitä, että muutoksenhausta päätökseen, joka koskee poliisimiehen määräaikaista virantoimituksesta erottamista, säädetään valtion virkamieslaisissa.

1.2. Valtion virkamieslaki

53 §. Pykälän toiseen momenttiin ehdotetaan lisättäväksi maininta siitä, että valtion virkamieslautakunta käsittelee myös oikaisut, jotka on tehty virkamiehen määräaikaista virantoimituksesta erottamisesta. Säännöksessä ei mainittaisi erikseen poliisimiehen määräaikaista virantoimituksesta erottamista, koska samankaltainen mahdollisuus voi tulevaisuudessa koskea myös joitakin muita erityisiä virkamiesryhmiä. Esimerkiksi rajavartiolaitoksessa on valmisteilla poliisin hallinnosta annettuun lakiin ehdotettua vastaava säännös koskien rajavartiolaitoksen virkamiehen määräaikaista virantoimituksesta erottamista, johon sovellettaisiin samaa muutoksenhakutietä. Päätöksen määräaikaista virantoimituksesta erottamisesta tekisi pääsääntöisesti nimittävä viranomainen. Oikaisua päätökseen voitaisiin hakea virkamieslautakunnalta kuten myös varoituksen antamisesta, irtisanomisesta, lomauttamisesta, virkasuhteen purkamisesta, virkasuhteen

osa-aikaiseksi muuttamisesta sekä virantoimituksesta pidättämisestä. Jatkovalitus korkeimpaan hallinto-oikeuteen olisi mahdollinen samoin edellytyksin kuin muissakin virkamieslautakuntaan tulevissa asioissa.

55 §. Pykälän toiseen momenttiin ehdotetaan lisättäväksi maininta siitä, että päätös virkamiehen erottamisesta määräaikaista virantoimituksesta tulisi noudatettavaksi siitä tehdystä oikaisuvaatimuksesta tai valituksesta huolimatta, jollei virkamieslautakunta tai korkein hallinto-oikeus toisin päättäisi.

2. Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan 1 päivänä syyskuuta 2006. Poliisin hallinnosta annetun lain osalta lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin voitaisiin kuitenkin ryhtyä jo ennen lain voimaantuloa.

3. Suhde perustuslakiin ja sääätämisyjärjestys

Ohjaustoimivalta sekä yksikön tehtävämäärityksen laajennus

Perustuslain 119 §:n 2 momentin mukaan valtionhallinnon toimielinten yleisistä perusteista on säädettävä lailla, jos niiden tehtäviin kuuluu julkisen vallan käyttöä. Valtion alue- ja paikallishallinnon perusteista säädetään niin ikään lailla. Valtionhallinnon yksiköistä voidaan muutoin säätää asetuksella. Säännöksen perustelujen mukaan yleisillä perusteilla tarkoitetaan säännöksessä lähinnä yksikön nimeä, toimialaa sekä pääasiallisia tehtäviä ja toimivaltuuksia (HE 1/1998 vp). Poliisin tekniikkakeskuksen tehtävämäärityksen laajennus toteutettaisiin lakitasoisella säännöksellä.

Poliisin yksiköistä ja niiden pääasiallisista tehtävistä säädetään poliisin hallinnosta annetussa laissa. Lain 16 §:n mukaan asetuksella annetaan tarvittaessa tarkemmat säännökset poliisin organisaatiosta ja tehtävistä. Ministeriöllä on lisäksi oikeus antaa tarkempia määräyksiä poliisin yksiköiden asemasta ja tehtävistä.

Ehdotettu ohjaustoimivallan sääntely koski velvollisuutta ilmoittaa esimiesvirastolle ennalta merkittävistä hallinnon sisäisistä ratkaisuksista ja kaikkien poliisin henkilöstöön kuuluvien esimiehenä toimivan poliisiylijohdajan oikeutta ottaa ratkaisulta tällaisissa asioissa. Pidätysoikeus koski vain sellaisia hallinnon sisäisiä ratkaisuja, joilla ei ole välittömiä hallinnon ulkopuolisia oikeusvaikutuksia. Sääntely toteutettaisiin lakitasoisesti.

Määräaikainen virantoimituksesta erottaminen

Perustuslain 80 §:n mukaan henkilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista on säädettävä lain tasoisella säännöksellä. Perustuslain 10 §:n nojalla jokaisen yksityiselämän, kunnia ja kotirauha on turvattu. Yksityiselämän suojan lähtökohtana on, että yksilöllä on oikeus elää omaa elämäänsä ilman viranomaisten tai muiden ulkopuolisten tahojen mielivaltaista tai aiheetonta puuttumista hänen yksityiselämäänsä. Lisäksi yksityisyyden suoja voidaan liittää perustuslain 7 §:ään, jonka mukaan jokaisella on oikeus henkilökohtaiseen vapauteen ja koskemattomuuteen.

Poliisimiehillä on poliisilain 9 §:n mukaan poliisivaltuudet ja toimimisvelvollisuus myös oman toimialueensa ulkopuolella ja vapaa-aikanaan, jos se on välttämätöntä vakavan rikoksen estämiseksi, tällaista rikosta koskevan tutkinnan aloittamiseksi tai yleistä järjestystä ja turvallisuutta uhkaavan vakavan vaaran torjumiseksi tai milloin se näihin rinnastettavan muun erityisen syyn vuoksi on tarpeen. Virka-asemaan liittyvät velvollisuudet ulottuvat siten myös vapaa-aikaan. Poliisin tehtävät on määritelty poliisilain 1 §:ssä. Poliisin tehtävien tosiasiallinen luonne ja tarkoitus viime kädessä asettavat ne vaatimukset, jotka edellyttävät poliisimiesten vapaa-aikaan ulottuvia erityisiä virkavelvollisuuksia ja jotka merkitsevät puuttumista poliisimiesten perustuslain 10 §:ssä suojatun yksityiselämän piiriin. Vapaa-aikaan kohdistuvan yksityisyyden suojan rajoittaminen on siten painavan yhteiskunnallisen tarpeen vaatimaa.

Arvioitaessa virkamiesten perusoikeuksien rajoitusten hyväksyttävyyttä on merkitystä sillä, kuinka läheisesti ja välttämättömästi rajoitus liittyy asianomaiseen virkaan tai vir-

kaan kuuluviin virkatehtäviin. Virkamiesaseman merkitys vähenee, kun loitonnutaan yksilöityjen virkavelvollisuuksien piiristä. Tosin esimerkiksi valtion virkamieslain 14 §:n 2 momentin mukaan virkamiehen on käyttäydyttävä asemansa ja tehtäviensä edellyttämällä tavalla. Poliisilain 9 c §:n mukaan poliisimiehen on virassa ja yksityiselämässään käyttäydyttävä siten, ettei hänen käyttäytymisensä ole omiaan vaarantamaan luotamusta poliisille kuuluvien tehtävien asianmukaiseen hoitoon.

Poliisitoimen tehtävien asianmukaisen hoitamisen kannalta on erittäin tärkeää, että ihmiset kokevat poliisin rehellisenä, luottamusta herättävänä, puolueettomana ja ehdottoman oikeudenmukaisena ja ihmisiä tasapuolisesti kohtelevana organisaationa. Tämän vuoksi on välttämätöntä, että poliisimiehet käyttäytyvät siten, ettei luottamusta näihin perusarvoihin vaaranneta.

Poliisimiehille kuuluvat perusoikeudet kuin muillekin ihmisille mitä tulee vapaa-ajan viettoon. Toisaalta on selvää, että poliisin asemasta johtuu myös yksityiselämää ja harrastuksia koskevia rajoituksia. Tämä poliisimiehen osittain vapaa-aikaankin ulottuva käyttäytymisvelvollisuus liittyy poliisimiehen virkavelvollisuuksiin. Sekä vapaa-aikana että virkatehtävissä tapahtuviin asianmukaisen käyttäytymisen laiminlyönteihin on oltava mahdollisuus puuttua virkamiesoikeudellisella toimenpiteellä, jonka ankaruus on suhteutettu tekoon. Määräaikainen virantoimituksesta erottaminen laajentaisi virkamiesoikeudellisten keinojen valikoimaa. Säännöksessä määräaikaisesta virantoimituksesta erottamisesta on pyritty tarkkarajaisuuteen ja täsmällisyyteen siten, että kyse on nimenomaan määrättyyn virkaan eli poliisimiehen virkaan liittyvästä menettelystä. Myös sanktion pituus on rajoitettu. Tämän johdosta säännöstä poliisimiehen määräaikaisesta virantoimituksesta erottamisesta voidaan pitää perusoikeuksien kannalta hyväksyttävänä. Edellä mainitun johdosta lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

Lakiehdotukset

1.

Laki**poliisin hallinnosta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan poliisin hallinnosta 14 päivänä helmikuuta 1992 annetun lain (110/1992) 4 §:n edellä oleva väliotsikko ja 13 §, sellaisena kuin niistä on 13 § laissa 778/1997, sekä *lisätään* lakiin uusi 4 a, 5 a ja 15 a § sekä 5 §:n edelle uusi väliotsikko seuraavasti:

Poliisin ylijohdo

4 a §

Ilmoitusvelvollisuus ja päätösvallan pidättäminen

Poliisin ylijohdon alaisen yksikön on ilmoitettava poliisin ylijohdolle sellaisesta suunnittelemaastaan hallinnon sisäisestä ratkaisusta tai olosuhteiden muutoksesta, jolla voi olla laatunsa tai laajuutensa vuoksi merkittävää vaikutusta poliisin ylijohdon hyväksymien yksikön tulostavoitteiden ja toimintalinjojen toteutumiseen. Poliisiylijohtaja voi yksittäistapauksessa ottaa ratkaistavakseen edellä tarkoitetun hallinnon sisäisen asian, joka on säädetty muun poliisin henkilöstöön kuuluvan virkamiehen ratkaistavaksi.

Poliisin lääninjohto

5 a §

Ilmoitusvelvollisuus

Poliisin lääninjohtajan alaisen yksikön on ilmoitettava poliisin lääninjohtajalle sellaisesta suunnittelemaastaan hallinnon sisäisestä ratkaisusta tai olosuhteiden muutoksesta, jolla voi olla laatunsa tai laajuutensa vuoksi merkittävää vaikutusta poliisin lääninjohtajan

hyväksymien yksikön tulostavoitteiden toteutumiseen.

13 §

Poliisin tekniikkakeskus

Poliisin tekniikkakeskuksen perustehtävänä on hankkia, ylläpitää ja kehittää poliisin kalustoa, välineitä ja varusteita.

Poliisin tekniikkakeskus voi hankkia, ylläpitää ja kehittää myös muiden turvallisuusviranomaisten kalustoa, välineitä ja varusteita sekä muidenkin viranomaisten turvakalustoa, -välineitä ja -varusteita.

Jos julkinen hallintotehtävä on annettu muulle kuin viranomaiselle, Poliisin tekniikkakeskus voi hankkia, ylläpitää ja kehittää myös tällaisen tehtävän hoitamiseen liittyvää kalustoa, välineitä ja varusteita.

15 a §

Poliisimiehen määräaikainen virantoimituksesta erottaminen

Poliisimiehelle, joka toimii vastoin virkavelvollisuuksiaan tai laiminlyö niitä, voidaan määrätä kurinpitorangaistuksena virantoimituksesta erottaminen vähintään yhdeksi ja enintään kuudeksi kuukaudeksi, jollei varoitusta ole pidettävä riittävänä. Palkanmaksu

keskeytetään virantoimituksesta erottamisen ajaksi.

Virantoimituksesta erottamisesta päättää nimittävä viranomainen. Jos nimittävä viranomainen on valtioneuvosto, virantoimituksesta erottamisesta päättää sisäasiainministeriö. Virantoimituksesta erottamisesta päättävän viranomaisen tulee panna virantoimituksesta erottaminen vireille viimeistään vuoden kuluessa siitä, kun viranomainen sai tiedon seikasta, joka saattaa aiheuttaa virantoimituksesta erottamisen.

Ennen kuin poliisimiehen virantoimituksesta erottamisesta tehdään päätös, hänelle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi asiassa. Lisäksi viranomaisen on varattava pääluottamusmiehelle tai luottamusmiehelle tilaisuus

tulla kuulluksi, jos poliisimies sitä pyytää, eikä virantoimituksesta erottamista asian laadun vuoksi ole saatettava voimaan välittömästi. Viranomaisen on ennen päätöksen tekemistä ilmoitettava poliisimiehelle mahdollisuudesta pyytää pääluottamusmiehen tai luottamusmiehen kuulemista.

Muutoksenhausta päätökseen, joka koskee poliisimiehen määräaikaista virantoimituksesta erottamista, säädetään valtion virkamieslaissa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

2.

Laki**valtion virkamieslain 53 ja 55 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 19 päivänä elokuuta 1994 annetun valtion virkamieslain (750/1994) 53 §:n 2 momentti ja 55 §:n 2 momentti seuraavasti:

53 §

Päätökseen, jolla muu viranomaisena kuin valtioneuvoston yleisistunto on antanut virkamiehelle varoituksen taikka lomauttanut tai irtisanonut virkamiehen, purkanut virkasuhteen tai muuttanut virkasuhteen osaikaiseksi, pidättänyt virkamiehen virantoimituksesta tai määräaikaisesti erottanut virkamiehen virantoimituksesta, saadaan hakea oikaisua virkamieslautakunnalta. Oikaisuvaatimus on annettava virkamieslautakunnalle 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksiansainnista. Viranomaisen on liitettävä oikaisuvaatimusosoitus päätökseen, johon saadaan hakea oikaisua.

55 §

Päätös virkamiehen lomauttamisesta tulee noudatettavaksi siitä tehdystä oikaisuvaatimuksesta tai valituksesta huolimatta. Päätös virkamiehen pidättämisestä virantoimituksesta ja päätös virkamiehen erottamisesta määräaikaisesti virantoimituksesta tulevat noudatettaviksi niistä tehdyistä oikaisuvaatimuksista tai valituksista huolimatta, jollei virkamieslautakunta tai korkein hallinto-oikeus toisin päättä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20_____ .

Helsingissä 17 päivänä helmikuuta 2006

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Sisäasiainministeri *Kari Rajamäki*

*Liite
Rinnakkaistekstit*

1.

Laki

poliisin hallinnosta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan poliisin hallinnosta 14 päivänä helmikuuta 1992 annetun lain (110/1992) 4 §:n edellä oleva väliotsikko ja 13 §, sellaisena kuin niistä on 13 § laissa 778/1997, sekä lisätään lakiin uusi 4 a, 5 a ja 15 a § sekä 5 §:n edelle uusi väliotsikko seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Poliisin ylijohdo ja lääninjohto

Poliisin ylijohdo

4 a §

Ilmoitusvelvollisuus ja päätösvallan pidättäminen

Poliisin ylijohdon alaisen yksikön on ilmoitettava poliisin ylijohdolle sellaisesta suunnittelemastaan hallinnon sisäisestä ratkaisusta tai olosuhteiden muutoksesta, jolla voi olla laatunsa tai laajuutensa vuoksi merkittävää vaikutusta poliisin ylijohdon hyväksymien yksikön tulostavoitteiden ja toimintalinjojen toteutumiseen. Poliisiylijohdaja voi yksittäistapauksessa ottaa ratkaistavakseen edellä tarkoitettun hallinnon sisäisen asian, joka on säädetty muun poliisin henkilöstöön kuuluvan virkamiehen ratkaistavaksi.

Poliisin lääninjohto

5 a §

Ilmoitusvelvollisuus

Poliisin läänin johdon alaisen yksikön on ilmoitettava poliisin läänin johdolle sellai-

sesta suunnittelemastaan hallinnon sisäisestä ratkaisusta tai olosuhteiden muutoksesta, jolla voi olla laatunsa tai laajuutensa vuoksi merkittävää vaikutusta poliisin lääninjohdon hyväksymien yksikön tulostavoitteiden toteutumiseen.

13 §

Poliisin tekniikkakeskus

Poliisin tekniikkakeskuksen tehtävänä on hankkia, ylläpitää ja kehittää poliisin kalustoa, välineitä ja varusteita. *Poliisin tekniikkakeskuksen tehtäväksi voidaan määrätä myös poliisia sekä muita viranomaisia ja yhteisöjä palvelevien tietojärjestelmien ylläpito- ja hallinnointitehtäviä siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään.*

13 §

Poliisin tekniikkakeskus

Poliisin tekniikkakeskuksen *perustehtävänä* on hankkia, ylläpitää ja kehittää poliisin kalustoa, välineitä ja varusteita.

Poliisin tekniikkakeskus voi hankkia, ylläpitää ja kehittää myös muiden turvallisuusviranomaisten kalustoa, välineitä ja varusteita sekä muidenkin viranomaisten turvakalustoa, -välineitä ja -varusteita.

Jos julkinen hallintotehtävä on annettu muulle kuin viranomaiselle, Poliisin tekniikkakeskus voi hankkia, ylläpitää ja kehittää myös tällaisen tehtävän hoitamiseen liittyvää kalustoa, välineitä ja varusteita.

15 a §

Poliisimiehen määräaikainen virantoimituksesta erottaminen

Poliisimiehelle, joka toimii vastoin virkavelvollisuuksiaan tai laiminlyö niitä, voidaan määrätä kurinpitorangaistuksena virantoimituksesta erottaminen vähintään yhdeksi ja enintään kuudeksi kuukaudeksi, jollei varoitusta ole pidettävä riittävänä. Palkanmaksu keskeytetään virantoimituksesta erottamisen ajaksi.

Virantoimituksesta erottamisesta päättää nimittävä viranomainen. Jos nimittävä viranomainen on valtioneuvosto, virantoimituksesta erottamisesta päättää sisäasiainministeriö. Virantoimituksesta erottamisesta päättävän viranomaisen tulee panna virantoimituksesta erottaminen vireille viimeistään vuoden kuluessa siitä, kun viran-

omainen sai tiedon seikasta, joka saattaa aiheuttaa virantoimituksesta erottamisen.

Ennen kuin poliisimiehen virantoimituksesta erottamisesta tehdään päätös, hänelle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi asiansa. Lisäksi viranomaisen on varattava pääluottamusmiehelle tai luottamusmiehelle tilaisuus tulla kuulluksi, jos poliisimies sitä pyytää, eikä virantoimituksesta erottamista asian laadun vuoksi ole saatettava voimaan välittömästi. Viranomaisen on ennen päätöksen tekemistä ilmoitettava poliisimiehelle mahdollisuudesta pyytää pääluottamusmiehen tai luottamusmiehen kuulemista.

Muutoksenhausta päätökseen, joka koskee poliisimiehen määräaikaista virantoimituksesta erottamista, säädetään valtion virkamieslaissa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

2.

Laki**valtion virkamieslain 53 ja 55 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 19 päivänä elokuuta 1994 annetun valtion virkamieslain (750/1994) 53 §:n 2 momentti ja 55 §:n 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

53 §

Päätökseen, jolla muu viranomaisen kuin valtioneuvoston yleisistunto on antanut virkamiehelle varoituksen taikka lomauttanut tai irtisanonut virkamiehen, purkanut virkasuhteen tai muuttanut virkasuhteen osaaikaiseksi tai pidättänyt virkamiehen virantoimituksesta, saadaan hakea oikaisua virkamieslautakunnalta. Oikaisuvaatimus on annettava virkamieslautakunnalle 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Päätökseen, johon saadaan hakea oikaisua, on viranomaisen liitettävä oikaisuvaatimusosoitus.

55 §

Päätös virkamiehen lomauttamisesta tulee noudatettavaksi siitä tehdystä oikaisuvaatimuksesta tai valituksesta huolimatta. Päätös virkamiehen pidättämisestä virantoimituksesta tulee noudatettavaksi siitä tehdystä oikaisuvaatimuksesta tai valituksesta huolimatta, jollei virkamieslautakunta tai korkein hallinto-oikeus toisin päättä.

Ehdotus

53 §

Päätökseen, jolla muu viranomaisen kuin valtioneuvoston yleisistunto on antanut virkamiehelle varoituksen taikka lomauttanut tai irtisanonut virkamiehen, purkanut virkasuhteen tai muuttanut virkasuhteen osaaikaiseksi, pidättänyt virkamiehen virantoimituksesta *tai määräaikaisesti erottanut virkamiehen virantoimituksesta*, saadaan hakea oikaisua virkamieslautakunnalta. Oikaisuvaatimus on annettava virkamieslautakunnalle 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Viranomaisen on liitettävä oikaisuvaatimusosoitus päätökseen, johon saadaan hakea oikaisua.

55 §

Päätös virkamiehen lomauttamisesta tulee noudatettavaksi siitä tehdystä oikaisuvaatimuksesta tai valituksesta huolimatta. Päätös virkamiehen pidättämisestä virantoimituksesta *ja päätös virkamiehen erottamisesta määräaikaisesti virantoimituksesta tulevat noudatettaviksi niistä tehdyistä* oikaisuvaatimuksista tai valituksista huolimatta, jollei virkamieslautakunta tai korkein hallinto-oikeus toisin päättä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
 20